

VIDA JÓZSEF

Kibékíthető ellentétek a büntetőeljárásban¹

A hatályon kívül helyezések csökkentésére irányuló
kodifikációs törekvések elvi alapjai az új büntetőeljárási törvényben

A hatályon kívül helyezés jelentéstartalma – megtévesztő módon – a közvélemény, nemegyszer a szakmai közvélemény részéről is negatív, a kudarcosság (alkalmatlanság), és időfecsérlés (tehetetlenség) megnyilvánulásaként jelenik meg², amire megfelelően rímel az a sokszor tetten érhető sztereotípia, hogy a megoldást kizárólag az eljárások – valamifajta abszolút – gyorsításában kell keresni. Egyébként is, ha egy jogász kollégát megkérnénk arra, hogy az első szót mondja ki gondolkodás nélkül, ami eszébe jut a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) kodifikációjáról, az minden bizonnyal a „gyorsítás” lenne.

A továbbiakban megkísérlem megvilágítani a hatályon kívül helyezések csökkentésére irányuló jogalkotói törekvés elvi alapjait, ami már kezdetben sem tűnt könnyű vállalkásnak annak tükrében, hogy a témának milyen gazdag jogirodalma van, azzal hány kiváló szerző foglalkozott korábban behatóan, ugyanakkor álláspontom szerint ezek a kérdésfelvetések a Be. alkalmazásának kezdő időszakában ismét aktuálisak lehetnek.

A hatályon kívül helyezések csökkentésére irányuló kodifikációs törekvések elvi alapjai

„A törvényhozás, mely a társadalom jogérzetének szava elől el nem zárkózik, a gyorsaság követelményét csakúgy köteles felkarolni, mint az alaposság igényeit.”³

¹ A szerző 2014. július 1. és 2017. március 31. között az Igazságügyi Minisztérium Büntetőjogi Jogalkotásért Felelős Helyettes Államtitkárság büntetőeljárás-jogi főosztály vezetőjeként irányította az új büntetőeljárási kódex kodifikációjának munkafolyamatát.

² A Kúria Büntető Kollégium Joggyakorlat-elemző csoport 2012.El.II.E.1/6. számú, a bíróságok hatályon kívül helyezési gyakorlatának elemzése tárgyában készített összefoglaló véleménye, 9. o. <https://tinyurl.hu/fDjx/>

³ Idézet a bűnvádi perrendtartásról szóló 1896. évi XXXIII. törvénycikk 281–284. §-ához fűzött indoklás szövegéből.

Bátran kijelenthető, hogy időtlen idők óta a büntetőeljárás kodifikáció mindenkori gyűjtőpontja az eljárás gyorsítása. *Ficsór Gabriella* tanulmánya például az 1298. évi LXII. törvénycikk rendelkezésére vezeti vissza a jogtörténeti háttér részletes elemzését⁴, de ennél jóval korábban, a XI. századra is visszatekinthetünk, hiszen *Szent László Király Dekrétomainak Harmadik Könyvének* a pert halogató bírákról szóló 24. Fejezete kimondja, „*ha valaki a bírák közül harmincz napon tul halogatja a pert, csapják meg*”, ami jól mutatja, hogy ez mindenkor igazolható cél volt, az ilyen irányú jogpolitikai törekvés napjainkban is vitán felül áll.

A társadalmi elvárás szintjén ez mindig is lényegében a bűncselekmény elkövetőjének mihamarabbi kézre kerítését és szigorú megbüntetését jelentette, manapság viszont egyre több új szempont árnyalja a képet. Gondoljunk csak arra például, hogy – a nemzetközi elvárásoknak való megfelelés következtében is – mennyire felértékelődött az áldozatvédelmi szempont, ezen belül a sértett erkölcsi és vagyoni reparációja, különösen annak időszerűsége, ami ennek köszönhetően szépen lassan jogpolitikai prioritássá vált⁵. A kérdés fontossága napjainkban már evidencia, nemzetközi elvárásokra alapozott alkotmányos igény⁶.

Szakmai szemszögből viszont nem mindegy, hogy az eljárások elhúzódásának az okait miben kell keresni, a megoldást pedig miben lehet megtalálni. A teljesség igénye nélkül néhány szempontot érdemesnek tartok kiemelni.

Nem mindegy, hogy a jogalkotó a bíróság, ügyészség és nyomozó hatóság eljárásának gyorsítását tartja szem előtt, vagy a gyorsításon az eljárásban részt vevő személyek (például védő, sértett, szakértő) részvételének időszerűségét ösztönző szabályozást érti. Nem mindegy, hogy általános jogintézmények kapcsán merül fel a gyorsítási igény (például a határidők további szigorítása, esetleg azok elhagyása⁷), vagy külön esetekben alkalmazható új vagy megújításra szoruló, egyszerűsítő eljárási megoldásokra van szükség (például az egyes külön eljárásokra vonatkozó szabályok felülvizsgálata)⁸. Nem

⁴ Ficsór Gabriella: A készülő új büntetőeljárás kódex margójára. *Büntetőjogi Szemle*, 2015/1–2., 25. o.

⁵ A kormány által 2015. február 11-én elfogadott, az új büntetőeljárás törvény szabályozási elveiről szóló előterjesztés (a továbbiakban: Be. koncepció) II/3. pont. <https://tinyurl.hu/o42S/>

⁶ 49/1998. (XI. 27.) AB határozat II/1.3. pont.

⁷ Miskolczi Barna álláspontja szerint új határidők bevezetése, meglévő határidők szigorítása változatlan szervezeti, személyi és tárgyi feltételek mellett pusztán erőforrás-átcsoportosítást, és – feltehetően – elhúzódást okozna. Miskolczi Barna: A nyomozási határidő tervezett rendszere az új büntetőeljárás törvényben. *Ügyvédvilág*, 2015/12., 26. o.

⁸ Lásd az Európa Tanács Miniszteri Bizottság R(87) 18. sz. Ajánlása a büntetőeljárás egyszerűsítéséről. <https://tinyurl.hu/WBKy/>

mindegy az sem, hogy a jogalkotó az eljárások differenciálására vonatkozó, állandóan felmerülő igényre milyen választ ad⁹, esetleg mennyire enged teret a konszenzuális szabályozásnak. Nem mindegy, hogyan sikerül kiaknázni a technikai fejlődés adta lehetőségeket, ami legalábbis elvi szinten mindenképpen egyszerűbb és gyorsabb eljárást feltételez. Fontos szempont a bűnözés szerkezetének változása is, nevezetesen az, hogy az úgynevezett „nehéz megítélésű” ügycsoportba tartozó bűncselekmények száma az elmúlt húsz év alatt több mint a kétszeresére emelkedett, ezek szakszerű elbírálása egyre nagyobb feladat elé állítja a jogalkalmazókat. Végül az sem mindegy, hogy szervezeti szinten milyen megoldások segítik elő az időszerűséget¹⁰, illetve a jogalkalmazó milyen hatékonyan működteti az eljárási rendszert¹¹.

Mindezek alapján látható, hogy az eljárás gyorsítására vonatkozó követelménynek számtalan aspektusa lehet, az megítélésem szerint teljesen relatív. Számomra egy kicsit hasonlatos az anyagi igazság sokat boncolgatott kérdéséhez, amelyhez jogi hagyományaink miatt következetesen ragaszkodunk akkor is, ha tudjuk, hogy a valóságnak való teljes megfelelés nem lehetséges¹², továbbá akkor is, ha önmagában az nem alkotmányos követelmény¹³ és a strasbourgi Emberi Jogi Bíróság gyakorlata sem követeli meg a tagállamok bíróságaitól, hogy materiálisan igazságos döntéseket hozzanak. *Elek Balázs* szerint a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: 1998-as Be.) szabályozása középutas megoldásnak nevezhető, mivel kötelezettségként írja elő a valós tényállás megállapítására irányuló törekvést, amivel egyben elismeri, hogy ez nem biztos, hogy lehetséges. Kötelező azonban megalapozott tényállást megállapítani, ami azonban korántsem jelenti minden esetben azt, hogy a tényállás a valós tényeket tartalmazza¹⁴.

⁹ Lásd a büntetőeljárás koncepciójáról szóló 2002/1994. (I. 17.) kormányhatározat mellékletének 7. pontja.

¹⁰ Mészáros Ádám: A büntetőeljárás gyorsításának, hatékonyság-növelésének lehetőségei. *Ügyészek Lapja*, 2013/1., 9–10., 20. o.

¹¹ Jancsó Gábor kiemeli a Fővárosi Főügyészség példáját, ahol a bíróság elé állító csoport felállításával, és ezzel párhuzamosan a nyomozó hatósággal, a kerületi ügyészségekkel és a bíróságokkal történő együttműködés kialakításával a bíróság elé állítást igazán élő intézménnyé alakította. Jancsó Gábor: Jogalkotás vs. jogalkalmazás: „Egyedül nem megy...” Az új büntetőeljárás törvény előkészítésének kihívásai egy ügyész-kodifikátor szemével. *Fontes Iuris*, 2015/3–4., 24., 26. o.

¹² Márki Zoltán: A büntetőeljárás megújulásának lehetőségei. *Ügyvédek Lapja*, 2014/4., 8. o.

¹³ Lásd 9/1992. (I. 30.) AB határozat: „*»Az anyagi igazság érvényesülésére« éppúgy nem biztosít (nem biztosíthat) alanyi jogot az Alkotmány, mint ahogy arra sem, hogy egyetlen bírósági ítélet se legyen törvénytörő.*”

¹⁴ Elek Balázs: Az igazság és a jogerő összefüggései. 2012, 5–6. o. <https://tinyurl.hu/bMvg/>

Álláspontom szerint tehát abszolút értelemben vett időszerűség nem létezik, ilyen nem érhető el a büntetőeljárásban, az valójában egy az adott kor elvárásainak megfelelően absztrahált gyorsításra vonatkozó elvárás, amelynek az eredménye – szintén az adott kor viszonyai között – társadalmi szinten, például közvélemény-kutatói bizalmi indexek alapján mérhető és a modernizált, médiaközpontú közéletünkben hatékonyan befolyásolható.

Kónya István, a Kúria elnökhelyettese egy publikált beszédében szemléletesen jellemezte a valós helyzetet: „*A média ugyanis teremtő hatalom. Nem egyszerűen tájékoztatja a nyilvánosságot, hanem felemel vagy letaszít, sztárrá változtat, vagy éppen senkivé alacsonyít egyéneket. Képes az ártatlanból bűnöst, s a bűnösből ártatlant csinálni. A média képes eldönteni, hogy mi van és mi nincs, mi a jó és mi a rossz. A média által megszólított közönség pedig olyan szereplőjévé válik ennek a szerkesztett valóságnak, amelyben úgy látja a világot, amilyennek azt a tömegkommunikáció alkotta, mert azt igazságnak fogadja el, pedig lehet, hogy az írott szó csupán a valóság eltorzított változata.*”¹⁵ Azaz sok esetben egy-egy nagyobb közfigyelemmel kísért ügy kapcsán a média hatását is szükséges lenne vizsgálni akkor, ha a társadalmi közérzet szerint Magyarországon a büntetőeljárások a szokásosnál is jobban elhúzódnak.

Ettől függetlenül, még ha a média sokszor „járványt” kiált is, nem cáfolhatók azok a jelenségek, amelyek a „betegséget” igazolják¹⁶. Pápai-Tarr Ágnes például egy közel tízéves periódusban, számadatokra alapozva mutatta be a „hazai helyzetképet”, amely szerint 2005 óta a büntetőeljárás mindegyik szakaszának időtartama folyamatosan és jelentősen nőtt hazánkban, dacára annak, hogy ezzel egyidőben a bűncselekmények száma csökkent és az igazságszolgáltatási apparátus száma növekedett¹⁷.

15 Kónya István: Az igazságszolgáltatás és a média. A Kúria elnökhelyettesének beszéde. Elhangzott a XX. Vasi Jogász Napon, Szombathelyen, 2016. január 22-én. <https://tinyurl.hu/x9ju/>

16 Hasonló gondolatokat fogalmazott meg Erdei Árpád az 1998-as Be. megalkotását megelőző időszakban: „*A statisztikák nem mutatják a bűnözési helyzet szubjektív megítélését sem, s a közbiztonság romlását tapasztaló polgárok talán még rosszabbnak vélik a helyzetet, mint amilyen. Részükről természetes reakció, hogy a bűnözőkkel szembeni gyorsabb »leszámolást« követelnek, s ezzel együtt szigorúbb büntetéseket is.*” Erdei Árpád: Haladás és ellenállás, avagy a büntető eljárási jog kodifikációjának konfliktusai. In: Tóth Károly – Tokaji Géza: Emlékkönyv, Dr. Tokaji Géza c. egyetemi tanár születésének 70. évfordulójára. József Attila Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának Tudományos Bizottsága, Szeged, 1996, 75. o.

17 Pápai-Tarr Ágnes: A büntetőpercek elhúzódása. In: Jakab András – Gajduscheck György (szerk.): A magyar jogrendszer állapota. Budapest, MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont Jogtudományi Intézet, 2016, 783. o. https://jog.tk.mta.hu/uploads/files/29_PapaiTarr_Agnes.pdf

Részemről egy másik érdekes nézőpontból megfogalmazott véleménnyel is egyet tudok érteni, amely szerint a társadalmi elvárás hangjait is felerősítette a média. Az egyes ügyek példáján keresztül történő általánosítás jelensége mellett az igazság kiderítését és érvényesítését áhító érintettek köre a médiának köszönhetően lett tágabb, s a hangja hallhatóbb, így az új büntető-eljárási törvény szabályozása kapcsán is tetten érhető volt egyfajta türelmetlenség¹⁸.

„Az alaposágnak és a gyorsaságnak lehető összeegyeztetésében keresendő tehát a helyes megoldás kulcsa”¹⁹

A gyorsításra irányuló törekvésnek vajon milyen korlátai vannak? Szakmai körben ez a kérdés teljes mértékben költőinek tekinthető, hiszen evidencia, hogy az egész büntetőeljárást garanciák rendszere hatja át, amelyek célja jellemzően az egyes eljárási szereplők jogainak védelme, a büntetőügyekben eljáró hatóságok eljárásának ellenőrizhetősége, végső soron az eljárás törvényességének szavatolása. A valós garanciákból azonban nyilvánvalóan nem lehet engedni, a büntetőeljárás gyorsítása nem lehet abszolút célja sem a büntetőpolitikának, sem a konkrét bűnügyben eljáró hatóságoknak, azt számos olyan tényező korlátozza, amely nem áldozható fel az eljárás gyorsításának oltárán²⁰. Ez azonban nem zárja ki azt, hogy a jogalkotó felülvizsgálja a garanciák rendszerét és a tényleges garanciális tartalmat nem hordozó jogintézményeket ennek eredményeként mellőzze²¹.

Ezzel kapcsolatban minden esetben felvetődik az a kérdés is, hogy az állandóan napirenden lévő gyorsítási igény és az eljárási garanciák ellentétben állnak-e egymással, s ha igen, ez az ellentét „kibékíthető-e”.

Dogmatikus megközelítés alapján nem, mivel az időszerűség–gyorsítás–egyszerűsítés velejárója (záloga) a garancia elhagyása, aminek pedig az ellenértéke, hogy nem maradéktalanul érvényesül a büntetőigény, azaz a valódi egyszerűsítés garanciafeladással jár²².

Pragmatikus megközelítésben pedig igen. Elég csak utalni a bűnvádi perrendtartásról szóló 1896. évi XXXIII. törvénycikk jogalkotói szemléletét tükröző idézetekre, vagy a Be. egyik fontos elvi alapjára, amely szerint az új sza-

¹⁸ Miskolczi Barna: i. m. 25. o.

¹⁹ Idézet a bűnvádi perrendtartásról szóló 1896. évi XXXIII. törvénycikkhez fűzött általános indokolás VI. pontjának szövegéből.

²⁰ Mészáros Ádám: i. m. 12–13. o.

²¹ Be. koncepció, II/2. pont. <https://tinyurl.hu/o42S/>

²² Márki Zoltán: i. m. 4. o.

bályozást oly módon kell kialakítani, hogy az egymást szükségszerűen korlátozó, ám nem rangsorolható eljárási érdekek rendezésére a tisztességes eljárás mint egyetemes alapelv legyen a legfőbb szervezési szempont²³.

Álláspontom szerint az akkuzatórius és inkvizitórius jegyeket magában hordozó vegyes rendszerünk lényege pont az, hogy a látszólag kibékíthetetlen ellentétben álló elvekre²⁴ visszavezethető rendelkezések is megférnek egymás mellett, még akkor is, ha ez értelemszerűen a jogtudósokat mindig is dogmatikai dilemmák elé állítja. Azt azonban fontos hangsúlyozni, hogy ezek az eljárási modellek nemzetközi viszonylatban tisztán sehol nem jelennek meg. Az angolszász büntetőeljárási rendszereket az akkuzatórius rendszerhez lehet közelállónak tekinteni, a kontinentális büntetőjogi rendszerek pedig leginkább egy vegyes rendszerhez hasonlíthatók, de minden esetben keverednek az eredetileg inkvizitórius és akkuzatórius eljárásra jellemző elemek.

A pragmatikus megközelítés híveként szilárd meggyőződése, hogy a jogalkotónak a – tisztességes eljárás vezérelve alapján – a helyes és észszerű szabályozási arányokat túlnyomórészt sikerült megtalálnia a Be. szabályozásában, azonban a jogalkotói célok érvényre juttatásához mindenképpen szükséges az is, hogy ebben a jogalkalmazók megfelelő partnerek legyenek, mivel ha a jogalkalmazó befogadó szándékkal áll is az új törvényhez, a hatékony működtetés már a jogalkotó hatáskörén kívül esik, a jogalkotó ettől kezdve csak bízhat a jogalkalmazó bölcsességében, leleményességében²⁵.

*„És nincs tévesebb felfogás, mint a mely az eljárás nehézkességében és lassúságában látja az alaposság biztosítékát. A gyors, életerős mozgás nem egyértelmű a felületességgel és elhamarkodással”*²⁶

A Be.-konceptió irányelvként nevesítette – egyebek között – a hatékonyság és a gyorsaság követelményét azzal, hogy a hatékonyság és gyorsaság azt fejezi ki, hogy az új büntetőeljárási törvény maradéktalanul és indokolatlan késlekedés nélkül képes érvényre juttatni a Btk.-ban megfogalmazott büntetőpolitikai szándékot²⁷. Azonban, ha jobban megnézzük, e két irányelv valójában szinte mindegyik szabályozási elvben így vagy úgy visszaköszön.

²³ Be. koncepció, 1.2.1. pont. <https://tinyurl.hu/o42S/>

²⁴ Például legalitás-officialitás vs. opportunitás; anyagi igazság vs. funkciómegosztás; anyagi igazság vs. törvényes garanciák; anyagi igazság vs. formális igazság; inkvizitórius vs. akkuzatórius eljárás.

²⁵ Jancsó Gábor: i. m. 28. o.

²⁶ Idézet a bűnvádi perrendtartásról szóló 1896. évi XXXIII. törvénycikk 281–284. §-ához fűzött indokolás szövegéből.

²⁷ Be. koncepció, 1.2.1. pont. <https://tinyurl.hu/o42S/>

A Be.-koncepció a szabályozási elvek között konkrétan is megfogalmazza azt a követelményt, hogy a kasszációs és a reformatórius jogkört megalapozó jelenlegi szabályokat felül kell vizsgálni, a hatályon kívül helyezés lehetőségeit szűkíteni, a reformatórius jogkört bővíteni kell. Azt, hogy ez nyilvánvalóan az eljárás gyorsításának igényére vezethető vissza, maga a szabályozási elvhez fűzött magyarázat mondja ki, amely szerint általánosságban az új büntetőeljárásról szóló törvény fellebbviteli rendszerének szabályozása során a pertartamok drasztikus csökkentését, a költségkímélést, a célszerűséget kell szem előtt tartani, ezért az olyan megoldások elfogadhatatlanok, amelyek a jogorvoslati rendszert végeláthatatlanná, átláthatatlanná és ezáltal a gyakorlatban alkalmazhatatlanná teszik²⁸.

Ennek megfelelően már a Be. Preambulumában megjelenik az a törekvés, hogy a törvény az eljárás elhúzódását megelőzni képes eljárásjogi szabályozási lehetőségeket minél hatékonyabban érvényre juttassa és a büntető törvénykönyv, illetve a nemzetközi jog által büntetendő bűncselekmények elkövetőinek a tisztességes eljáráshoz való alapvető jog érvényesülését biztosító, hatékony és észszerű határidőn belül lefolytatott eljárásban történő felelősségre vonását elősegítse.

„Az anyagi igazságnak érvényre emelése csak akkor lehetséges, ha – mint a vádrendszer mellett – a bűnvádi eljárás folyamán közreműködő hatóságoknak és a feleknek jogköre helyesen el van különítve s a bíró felmentve minden vádoló tevékenységtől, elfogulatlanul és igazságosan dönthet a bizonyítás eredménye és a felek indítványai fölött”²⁹

A választott téma elvi alapjai kapcsán végül indokolt kitérni a funkciómegosztás és az anyagi igazság – látszólag ugyancsak kibékíthetetlen ellentétben álló – elvének sajátos relációjára. Az 1998-as Be. jogalkalmazói tapasztalatai alapján ismert volt az anyagi igazságra való törekvéssel is könnyen magyarázható „bírói túlbizonyítási kényszer”, illetve az ezzel összefüggő „hatályon kívül helyezéstől való félelem” jelensége³⁰, ami azért nemkívánatos, mert egyrészt az eljárás indokolatlan elhúzásához vezethet, másrészt pedig magában rejtli annak veszélyét, hogy a bíró a vádfunkciót átveszi a bizonyítás során, ami

²⁸ Be. koncepció, II/10. pont. <https://tinyurl.hu/o42S/>

²⁹ Idézet a bűnvádi perrendtartásról szóló 1896. évi XXXIII. törvénycikkhez fűzött általános indokolás V. pontjának szövegéből.

³⁰ A Kúria Büntető-Közigazgatási-Munkaügyi és Polgári Kollégiumai Joggyakorlat-elemző Csoport *Az ítéleti bizonyosság elméleti és gyakorlati kérdései* című összefoglaló véleménye. 129. o. <https://tinyurl.hu/TsJc/>

pedig a funkciómegosztás elvének sérelmét jelenti. Az Alkotmánybíróság ezzel kapcsolatban leszögezte, hogy a tisztességes eljárás követelményének alapfeltétele a vádlói és az igazságszolgáltatási funkciók szétválasztása. Az ügyészség és a bíróság feladatainak elkülönítése, az egyes tevékenységi körökre vonatkozó részletes szabályok, az eljárás alanyai számára előírt kötelezettségek és a részükre biztosított jogosultságok konstrukciója eljárási garanciákat is jelent a védelem számára³¹.

Fontos kérdés, hogy az említett, negatív következményeket magában rejtő gyakorlat mire vezethető vissza, szabályozási anomáliára vagy egy helytelen irányba terelődött jogalkalmazási gyakorlatra, hiszen a megoldások megtalálásához az okok feltárása feltétlenül szükséges.

Több olyan állásponttal lehet találkozni a szakirodalomban, ami szerint az 1998-as Be. szabályozása, különösen annak 75. § (1) bekezdése³² félreértésekre ad okot.

Elek Balázs szerint kiszámíthatatlan az elsőfokú bíróság számára, hogy a másodfokon eljáró bírói tanács a tényállás felderítésének kötelezettségét, vagy az eljárási funkciók elkülönítésének elvét helyezi-e előtérbe, és az 1998-as Be. 75. § azon szabályának érvényesülését, hogy ügyészi indítvány hiányában a bíróság nem köteles a vádat alátámasztó bizonyítási eszközök beszerzésére és megvizsgálására. Megállapításait azzal összegzi, hogy a szakirodalom egységesnek tűnik abban, hogy a szabályozás félreérthető, nem ad egyértelmű válaszokat és segítséget a jogalkalmazó bírának arra az egyszerű kérdésre, hogy milyen mélységű bizonyítást folytassanak le³³.

Ficsór Gabriellának az 1998-as Be. 75. § (1) bekezdése kapcsán kifejtett álláspontja szerint, míg a jogszabályhely második mondatának az első fele azt fogalmazza meg, hogy a bíróságnak hivatalból mindent meg kell tennie az anyagi igazságnak megfelelő tényállás felderítése érdekében, a mondat második fele ezzel teljesen ellentétes³⁴.

Jancsó Gábor a problémát a gyakorlat eltorzulásában látja, álláspontja szerint az elsőfokú bíróság hatályon kívül helyezéstől való „félelmével”, és ennek esetenként túlbizonyításba torkolló következményével, a hatályon kí-

31 14/2002. (XI. 27.) AB határozat III/3.1. pont.

32 1998-as Be. 75. § (1) bek.: A bizonyítás azokra a tényekre terjed ki, amelyek a büntető és a büntető-eljárási jogszabályok alkalmazásában jelentősek. A bizonyítás során a tényállás alapos és hiánytalan, a valóságnak megfelelő tisztázására kell törekedni, azonban, ha az ügyész nem indítványozza, a bíróság nem köteles a vádat alátámasztó bizonyítási eszközök beszerzésére, és megvizsgálására.

33 Elek Balázs: A másodfokú eljárás módosuló szabályai a készülő büntetőeljárási törvényben. *Ügyészek Lapja*, 2016/3–4., 76. o.

34 Ficsór Gabriella: i. m. 29. o.

vül helyezés egyszerűbb, és – a legutóbbi időkig – kontroll nélküli eszközének jelentőségével a jogirodalom és a Kúria joggyakorlat-elemző csoportja is behatóan foglalkozott. E körülmények pedig nem a jogszabályban gyökeresnek³⁵.

A Kúria Büntető Kollégium Joggyakorlat-elemző csoport 2012.El.II.E.1/6. számú, a bíróságok hatályon kívül helyezési gyakorlatának elemzése tárgyában készített összefoglaló véleménye leginkább mindkettőben, a jogalkalmazásban és a jogi szabályozásban is problémákat azonosított. Az összefoglaló véleményben kifejtett álláspont szerint a[z 1998-as] Be. 2006. évi módosítása fél lépést tett az ügyféli per irányába azzal, hogy előírta: ha az ügyész nem indítványozza, a bíróság nem köteles a vádat alátámasztó bizonyítási eszközök beszerzésére, és megvizsgálására. E rendelkezéssel azonban nem hozta összhangba a Be. más §-ait (a megalapozatlanság miatti hatályon kívül helyezés esetében továbbra sem differenciál aszerint, hogy az ügyész vagy a bíró hibájából nem lett minden releváns bizonyíték beszerezve és megvizsgálva). Ezért az ítélezésben meglehetősen nagy a bizonytalanság azon a téren, hogy hatályon kívül helyezési okot jelent-e, ha a bíróság a vádat alátámasztó bizonyítékot nem szerzett be vagy nem vizsgált. A hatályos szabályozás rákényszeríti a bírót arra, hogy a[z 1998-as] Be. 75. § (1) bekezdésében foglaltak ellenére az ügyész helyett szerezz be azokat a bizonyítékokat, amelyek a vádat erősítik, ugyanis szintén a[z 1998-as] Be. 75. § (1) bekezdése írja elő a tényállás alapos, hiánytalan és a valóságnak megfelelő tisztázását³⁶.

A megoldási opciókat illetően van, aki az anyagi igazság feladásában látta volna a szabályozás helyes irányát. Ficsór Gabriella véleménye szerint úgy tűnik, hogy el kell engedni az anyagi igazságra törekvés elvéhez való magyar jogtörténeti ragaszkodásunkat, hiszen ennek idejétmúlt voltának megfogalmazásával egyre többet találkozunk, minél többet olvassuk a jelenkori tudomány képviselőinek írásait³⁷.

Ezzel szemben már az új büntetőeljárás törvény kodifikációjának előkészítése során is evidenciának tűnt, hogy marad a vegyes rendszer; az eljárás gyorsítása egyidejűleg az általánosan elismert eljárási elvek és garanciák megóvásával történhet; illetve a büntetőeljárás célja továbbra is az anyagi igazság tisztázása marad³⁸.

---

35 Jancsó Gábor: i. m. 27. o.

36 Összefoglaló vélemény, 43. o. <https://tinyurl.hu/tDjx/>

37 Ficsór Gabriella: i. m. 30. o.

38 Márki Zoltán: i. m. 8. o.

Ha pedig a Be. Preambulumának szövegét nézzük, látható, hogy az nem hagy semmilyen kétséget a jogalkotói szándék felől. Érdekes azonban megjegyezni, hogy a „szem előtt tartva az igazság megállapításának igényét” fordulat az igazságra vonatkozóan – nem véletlenül – nem tartalmaz semmilyen címkét, ami álláspontom szerint inkább ahhoz a szemlélethez áll közel, amely már nem ragaszkodik görcsösen az objektív valóság, abszolút igazság kizárólagosságának fenntartásához, hiszen a XXI. század jogalkotójának egyre inkább be kellett látnia, hogy az objektív valóság feltárására és az így felszínre hozott társadalmi-gazdasági problémák teljes vertikumának megoldására – a különösen nagy társadalmi elvárások ellenére – önmagában az igazságszolgáltatás a maga eszközzel nem elegendő. Ez azonban nem feltétlenül egyenlő a valóság feltárásáról való lemondással³⁹.

A jogalkotó a Be. kodifikálásakor tehát nem mondott le a valóság feltárásáról, nem áldozta fel az anyagi igazság feltárására törekvést a funkciómegosztás oltárán⁴⁰, ellenben felismerte, hogy a szabályozás finomhangolása lehet az egyetlen járható út az ellentétben álló elvek „kibékítésére”, mivel egyik alapelv kizárólagos érvényesítése sem lehet megfelelő megoldás még akkor sem, ha ez továbbra is teret hagyhat a dogmatikai vitáknak⁴¹.

Ilyen vitára ad okot például az, hogy a Be. 163. § (2) bekezdésében használt „valósághű” megjelölés hogyan értelmezhető.

Kónya István szerint a Be.-ben az a fordulat, hogy a bíróság, az ügyészség és a nyomozó hatóság „*döntését valósághű tényállásra alapozza*”, nem az anyagi igazsághoz eljutás próbálkozását jelenti, hanem annak bekövetkezett, valósággal egyező, kétségbevonhatatlan igazságtartalmát határozza meg fundamentális követelményként⁴².

Álláspontom szerint a kérdéses fordulat inkább a joghagyományainknak megfelelő, az objektív valóság megismerésére való igény fenntartását, az arra való törekvést jelképezi továbbra is, azaz e tekintetben az új szövegezés

39 A Kúria Büntető-Közigazgatási-Munkaügyi és Polgári Kollégiumai Joggyakorlat-elemző Csoport *Az ítélleti bizonyosság elméleti és gyakorlati kérdései* című összefoglaló véleménye, 30., 32. o. <https://tinyurl.hu/TsJc/>

40 Eltérő álláspontot fogalmazott meg Hack Péter és Horváth Georgina. Álláspontjuk szerint az új törvény gyakorlatilag szakít az anyagi igazság elvével. Hack Péter – Horváth Georgina: A büntetőeljárásról szóló új törvényről. Jogtudományi Közlöny, 2018/6., 296., 301–302. o.

41 Tóth Mihály szerint öröndetes, hogy a kodifikátorok ezúttal is mértéktartók voltak: felismerték és elfogadták, hogy forradalmi, a rendszert alapjaiban átforgató újításokra nincs, nem is lehet reális igény. Tóth Mihály: A büntetőeljárás kodifikálásának tanulságai, néhány, elsősorban a bíróságot érintő kérdésben. Magyar Jog, 2018/9., 456. o.

42 Lásd például Kónya István: Kúriai szemmel az új büntetőeljárásról. Ügyvédek Lapja, 2017/6., 22. o.

nem jelent érdemi elmozdulást. Az 1998-as Be. 75. §-ában írt „*valóságnak megfelelő*” fordulat normaszövegből történő mellőzése viszont pont a valóságnak való teljes megfelelés látszatát igyekszik elkerülni egy rugalmasabb kategória beillesztésével, amelynek használata az 1998-as Be. alkalmazása során sem volt példa nélküli⁴³. Ha megvizsgáljuk a Preambulum szövegezését, amely az *igazság megállapításának igényét* és nem az igazság megállapítását irányozza elő, akkor úgy tűnik, hogy ez a jogalkotói megoldás inkább az utóbbi gondolatmenetbe illeszthető.

Hasonló értelmezést tartalmaz a Kúria *Az ítéleti bizonyosság elméleti és gyakorlati kérdései* című összefoglaló véleménye, amely szerint a bizonyítandó tényállásnak már nem a valósággal megegyezőnek, hanem csupán ahhoz hűnek; azaz csak a valósággal nem ellentétesnek, lényeges pontjait illetően annak megfelelőnek kell lennie. Az összefoglaló vélemény szerzője leszögezi továbbá, hogy „*a bizonyítás részletszabályai között pedig a valósággal megegyezést a valósághoz való hűség váltotta fel; ezzel – álláspontom szerint – beteljesedett a már korábban megkezdődött helycsere a processzualis és az anyagi igazság között*”⁴⁴.

A magam részéről a teljes „helycsere” gondolatával maradéktalanul nem tudok egyet érteni ugyan, és tekintettel joghagyományainkra, azt a magam részéről nem is tartanám kívánatosnak, mégis vitathatatlan, hogy a jövő jogfejlődésének tendenciája ebbe az irányba mutat⁴⁵.

Tekintettel arra, hogy az 1998-as Be. 75. §-át felváltó kodifikációs alternatíváknak és az azokat kísérő elméleti kérdéseknek és kihívásoknak *Miskolczi*

43 Lásd például a 8/2013. (III. 1.) AB határozat 2.3.2. [30] pont; a 34/2013. (XI. 22.) AB határozat 2.1. és 2.2. pont; a 90/2011. BK. vélemény III/5. pont; a Kúria Büntető Kollégium Joggyakorlat-elemző csoport 2012.El.II.E.1/6. számú összefoglaló véleménye, 25. o.

44 A Kúria Büntető-Közigazgatási-Munkaügyi és Polgári Kollégiumai Joggyakorlat-elemző Csoport *Az ítéleti bizonyosság elméleti és gyakorlati kérdései* című összefoglaló véleménye, 64. o. <https://tinyurl.hu/TsJc/>

45 „*Az egészen közeli múltban megújult mindhárom nagy eljárési törvényünk (új Be.; új Ket.; és új Pp.) az általános elvi megfontolások szintjén arra a felismerésre épült, hogy a külvilág jogilag releváns tényei bár megismerhetők, azonban ennek lehetőségei nem korlátlanok. Az emberi megismerésnek lehetnek objektív, természetes, fizikai akadályai. A jogalkotó maga is olyan általános és absztrakt jogi normákat alkot, amelyek esetenként egy-egy konkrét tényállásra csak áttételesen, esetleg csak kiterjesztő módon alkalmazhatók. Emellett a jogalkotó az eljárásjogi szabályok megalkotása során jogpolitikai és célszerűségi szempontokat is érvényesít, amelyek alkalmanként a bírói megismerés korlátjaként is jelentkezhetnek.*” A Kúria Büntető-Közigazgatási-Munkaügyi és Polgári Kollégiumai Joggyakorlat-elemző Csoport *Az ítéleti bizonyosság elméleti és gyakorlati kérdései* című összefoglaló véleménye, 164. o. <https://tinyurl.hu/TsJc/>

*Barna*⁴⁶ külön tanulmányt szentelt⁴⁷, ezzel én nem kívánok részletesebben foglalkozni, csupán a jogalkotás – témám szempontjából – releváns kérdéseire kívánok kitérni.

A Be.-ben a funkciómegosztás következetesebb érvényesítése alapvető törekvés volt, ennek megfelelően hangsúlyosabban jelenik meg, hogy a vád bizonyítása nem a bíróság feladata, a vádért egyértelműen a vádló viseli a felelősséget, ezért az elsőfokú bíróság hatályon kívül helyezés útján nem lesz számonkérhető, ha a vádló nyilvánvalóan nem tett eleget a vád bizonyítására irányuló kötelezettségének, egészen pontosan annak a kötelezettségnek, hogy a vád bizonyításához szükséges tények feltárása érdekében az alátámasztásukra szolgáló bizonyítási eszközöket rendelkezésre bocsássa, illetve azok beszerzését indítványozza⁴⁸.

Álláspontom szerint valójában ez a korrekciós szabály adja a szabályozás valódi novumát, ez vezet szemléletváltáshoz, illetve ez jelent megoldást a túlbizonyítási kényszer feloldásához. Azt, hogy mit jelent a kötelezettség nyilvánvaló elmulasztása, a jogalkalmazásnak kell kimunkálnia, mindenesetre meglátásom szerint a jogalkotó – egyebek között – el akarta kerülni a szabály mechanikus alkalmazását olyan esetekben, amikor például a minősítés eltérő értékelésével függ össze az eltérő bizonyítási koncepció és az eltérően megítélhető ügyészi aktivitás, amely álláspontom szerint ilyen esetben semmiképpen sem tekinthető számonkérhető mulasztásnak⁴⁹.

Ellenkező állásponttal is lehet találkozni. Kónya István szerint e szabály az új törvényben nem változtatta meg a megalapozatlanság következményeinek viselését, mivel a rendelkezés a vádlót terhelő kötelezettségre utal viszsza, amely szerint a vád bizonyításához szükséges tények feltárása, az alátámasztásukra szolgáló bizonyítási eszközök rendelkezésre bocsátása, illetve beszerzésének indítványozása a vádlót terheli. A két rendelkezést tekintve pe-

46 Miskolczi Barna 2014. július 1. és 2017. március 31. között miniszteri biztосként vezette az Igazságügyi Minisztérium Büntetőjogi Jogalkotásért Felelős Helyettes Államtitkárságát. Vezetése alatt került sor az új büntetőeljárás kódex kidolgozására és az Országgyűléshez benyújtására.

47 Miskolczi Barna: Az igazság-igazságosság megjelenése a szabályozási elvekben. *Ügyvédkörkép*, 2015/6.

48 Be. 593. § (4) bek.: Ha a megalapozatlanság nyilvánvalóan a 164. § (1) bekezdésében foglalt kötelezettség elmulasztására vezethető vissza, a megalapozatlanság következményei nem alkalmazhatók.

49 Más aspektusból ugyanezzel a kérdéssel foglalkozik Fantoly Zsannett, aki szerint a gyakorlatban akkor is jelentkezhet probléma, amikor az ügyész és a bíró (szubjektuma) a bizonyítékokat másképp értékeli. Az ügyész szerint a tárgyaláson felvett bizonyítás már elég a bűnösség megállapításához, a bíró szerint azonban nem. Fantoly Zsannett: A büntetőeljárás célja, avagy anyagi igazság kontra elégedett ügyfelek. In: Elek Balázs – Miskolczi Barna (szerk.): *Úton a bírói meggyőződés felé. A készülő büntetőeljárás törvény kodifikációja*. Printart-Press, Debrecen, 2015, 108. o.

dig – álláspontja szerint – könnyen belátható, hogy a megalapozatlanság következményei alól a bíróság aligha mentesülhet, mert a vádló a törvényi kötelezettségét már azáltal teljesíti, ha indítványt tesz a bíróságnak arra, hogy bizonyítási eszközt szerezzen be. Ezt abban az esetben is megteheti a megalapozatlanság következményeinek viselése nélkül, ha ezt megelőzően mulasztotta el a vád bizonyításához szükséges tények feltárását, vagyis ha a vád „gyenge lábakon áll”⁵⁰.

E helyütt megjegyezni kívánom, hogy érdemes az előző problémafelvetéssel összhangban értelmezni a vádtól eltérő minősítés – alig észrevehetően – megváltozott rendelkezéseit is. Amennyiben ilyen felmerül, az 1998-as Be. szabályai szerint a „bíróság megállapíthatja”⁵¹, a Be. 495. § (1) bekezdése szerint pedig „a bíróság végzésével megállapítja”, hogy a vád tárgyává tett cselekmény a vádtól eltérően hogyan minősülhet⁵². Ez pedig arra utal, hogy a jogalkotó a funkciómegosztás aspektusait komplex módon igyekezett érvényesíteni a szabályozásban.

Ugyancsak a funkciómegosztás elvével függ össze, hogy az indítványokhoz kötöttség a bíró oldalán karakteresebben jelenik meg az új szabályozásban, mégis szükséges hangsúlyozni, hogy az anyagi igazságra való törekvésnek annyiban teret enged a rendszer, hogy nem zárja ki teljes mértékben azt a lehetőséget, hogy a bíró szükség esetén, kivételes esetben hivatalból vegyen fel bizonyítást. A fő szabály által közvetített szemlélet viszont az, hogy a bíróság a tényállás tisztázása során bizonyítékot indítvány alapján szerez be, indítvány hiányában bizonyíték beszerzésére és megvizsgálására nem köteles⁵³.

Érthető okból rendre felmerülnek olyan kritikák⁵⁴, amelyek e megoldás következtetlenségét hangsúlyozzák, azonban számomra minden esetben nyitott maradt az a kérdés, hogy a funkciómegosztás elvének következetes képviselése, illetve a bírói bizonyítási lehetőség kategorikus kizárása esetén mi

50 Kónya István: A Kúria hatása az új büntetőeljárás törvény kodifikációjára. *Ügyvédek Lapja*, 2016/4., 5. o.

51 1998-as Be. 270. § (1) bekezdés.

52 Saját jogalkalmazói tapasztalataim szerint az 1998-as Be. 270. §-ának alkalmazására viszonylag ritkán került sor, amikor pedig a bíróság egy bonyolult ügyben, majd egy évig elhúzódó tárgyalási időszak végén erről végzést hozott, nem volt érthető számomra, milyen olyan új tény, körülmény alapozta meg a bírói döntést, ami akár már a tárgyalás előkészítése során nem volt azonnal felismerhető.

53 Be. 164. § (1) bek.: A vád bizonyításához szükséges tények feltárása, az alátámasztásukra szolgáló bizonyítási eszközök rendelkezésre bocsátása, illetve beszerzésének indítványozása a vádlót terheli.

(2) A bíróság a tényállás tisztázása során bizonyítékot indítvány alapján szerez be.

(3) Indítvány hiányában a bíróság bizonyíték beszerzésére és megvizsgálására nem köteles.

54 Lásd például Kónya István (2017): i. m. 21. o.

maradhatott volna az anyagi igazságra törekvés elvéből, amelyet vitathatatlanul az eljárási rendszerünk alapértékének tekintünk.

A jogtörténeti fejlődés eredményeként a bírói munka kapcsán eleve kialakult egy olyan alapvető társadalmi elvárás, hogy a bíró a jogvita elbírálása szempontjából jelentős összes tényről és körülményről az objektív valóságnak megfelelően szerezzen bizonyosságot, és döntését kizárólag ilyen tényállásra alapítsa. Ez a követelmény pedig szükségképpen elvezetett a szabad bizonyítási rendszer kialakulásához, amely a ténymegállapítás során a bizonyítékok körének és bizonyító erejének meghatározását a bíró belső meggyőződésére, lelkiismeretére bízta, mert ez állt összhangban az objektív valóság perbeli megjelenítésére irányuló kötelezettséggel⁵⁵.

E körben érdemes azt az esetet felvetni, amikor a terhelt javára merül fel olyan ki nem aknázott bizonyítási lehetőség, amely az anyagi igazság igényének szem előtt tartásával mellőzhetetlen lenne, ugyanakkor erre mégsem tett senki indítványt. Fontos dilemma, hogy ebben az esetben a bíró meggyőződése, lelkiismerete mennyire legyen meghatározó. Egyáltalán mikor dől el, mikor dönthető el, hogy a bizonyítás a védelem vagy a vád javát szolgálja vagy esetleg számukra hátrányos eredménnyel jár? Lehet-e ezekre a kérdésekre adekvát jogalkotási megoldást találni? Vagy vannak olyan kérdések, amelyeket érdemes inkább a bírói meggyőződésre, lelkiismeretre bízni.

A Kúria Büntető-Közigazgatási-Munkaügyi és Polgári Kollégiumai Joggyakorlat-elemző csoport *Az ítéleti bizonyosság elméleti és gyakorlati kérdései* című összefoglaló véleménye álláspontom szerint több kérdésre megfelelő választ ad. E szerint a szabad mérlegelés és a belső bírói meggyőződés – a bírói függetlenséggel kiegészülve – kellő mozgásteret biztosít a bírónak, hogy a tisztességes eljárás keretei között per tárgyává tett adatokból és tényekből helyes következtetéseket vonhasson le. A mérlegelés és meggyőződés szabadságának a korlátozása, vagy a bizonyítottság szintjével összefüggő további kritériumok megfogalmazása a bizonyítási rendszert kötöttebbé tenné, továbbá növelné a távolságot a való tények és a bírói gondolkodás között⁵⁶.

A jogalkotónak is szükségszerűen szembesülnie kellett ezekkel a kérdésekkel, és ha jobban belegondolunk, inkább a fegyverek „kiegyenlítése” írá-

⁵⁵ A Kúria Büntető-Közigazgatási-Munkaügyi és Polgári Kollégiumai Joggyakorlat-elemző Csoport *Az ítéleti bizonyosság elméleti és gyakorlati kérdései* című összefoglaló véleménye, 29. o.
<https://tinyurl.hu/TsJc/>

⁵⁶ A Kúria Büntető-Közigazgatási-Munkaügyi és Polgári Kollégiumai Joggyakorlat-elemző Csoport *Az ítéleti bizonyosság elméleti és gyakorlati kérdései* című összefoglaló véleménye, 36. o.
<https://tinyurl.hu/TsJc/>

nyába mutató „féloldalas”, az „ellentétek kibékítésén” alapuló megoldást választott a szabályozás kialakításakor, amit *Belovics Ervin* találó megjegyzése világít meg a legjobban, amely szerint csupán a vádlói mulasztás járhat azaz, hogy a másodfokú bíróság nem juttatja érvényre a megalapozatlanság következményeit, míg a védő mulasztásakor feléled a materiális igazság megállapításával kapcsolatos elvárás és a bíróságnak a vádlott érdekét szolgáló bizonyítékokat akkor is be kell szereznie és meg kell vizsgálnia, ha ilyen terhelti, illetve védői indítvány előterjesztésére nem került sor⁵⁷.

A Be. bizonyítási rendszere tehát alapvetően továbbra is összhangban áll az Alkotmánybíróság által kifejtettekkel, miszerint a vád bizonyításának terhe az ügyészt terheli ugyan, azonban a bíróságnak hivatalból és önálló szakmai felelősséggel kell törekednie az igazság elérésére⁵⁸.

Végszó

Talán pár évtized múlva egy büntetőeljárás kodifikációhoz elég lesz egy komolyabb szoftvert lefuttatni, és a szuperszámítógép a betáplált paraméterek szerint az optimális találat szerint állítja elő az új normatömeget, amelyben a dogmatikai paraméterek is a lehető legtisztább formában juthatnak érvényre. Azonban a Be. közelmúltban befejezett kodifikációja – nemsokára talán már „old school”-nak minősülő – humán erőforrásra épült, ezért sem a tévedés, sem az nem zárható ki, hogy hosszú távon mégis tetten érhetők lesznek az új törvény újításainak kedvező hatásai⁵⁹, valamint érvényre jutnak a Be. koncepciójában meghatározott irányelvek⁶⁰, a hatékonyság, a gyorsaság, az egyszerűség, a korszerűség, a koherencia és a célszerűség.

⁵⁷ Belovics Ervin: Új büntetőeljárás törvény, új feladatok. Börtönügyi Szemle, 2018/4., 8. o.

⁵⁸ 14/2004. (V. 7.) AB határozat III.B.3.1.

⁵⁹ Polt Péter szerint ilyen kedvező hatás – egyebek között – az lehet, hogy a megalapozatlansággal kapcsolatos szabályok egyértelművé válása és a hatályon kívül helyezések rendes jogorvoslással történő támadásának lehetővé tétele csökkenti az elsőfokú bíróságokra nehezedő, túlbizonyításra ösztönző nyomást; ez feltehetően az elsőfokú bírósági eljárások egyszerűsödését, rövidülését fogja előidézni; a másodfokú bíróságok nagyobb arányban fogják gyakorolni reformatórius jogkörüket, gyakrabban kerül sor a megalapozatlansági hibák akár eltérő tényállás megállapításához vezető orvoslására, így többször születik majd a másodfellebbezés bejelentését megnyitó ellentétes döntés. Mindez valószínűleg a bírósági szintek közötti arányosabb ügyleterheltséghez vezet. Polt Péter: A büntetőeljárás törvény újításainak várható hatásai. Belügyi Szemle, 2018/9., 38. o.

⁶⁰ Be. koncepció, 1.2.1. pont. <https://tinyurl.hu/o42S/>